

ՄԱՐԺԱԹԵՐԹ

Ազգային, Քաղաքական, Բանասիրական եւ Զուարճալիք

Ժող. Տարի, Թիւ 37

ՄԱՐԺ

21 Մարտ, 1898

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ. — Ծաղիկի բաժանորդագինն է **Տարեկան**՝ Պոլսոյ համար 40, Դաւաղներու համար 50 դան. : **Վեցամսեայ** Պոլսոյ համար 25, Դաւաղաց համար 30 դան. : **Հոսք 30 փարայ** : Բաժանորդագրութիւնը քիւի վրայ է, տարեկան բաժանորդները պիտի ստանան **52** եւ վեցամսեայները **26** քիւ Ծաղիկի : Պաշտպան Գրաստունը յանձն կ'առնէ հասուցանել բաժանորդներուն վճանները,

եթէ Ծաղիկի նրաստակութիւնը ո՛ր եւ է արգելի հանդիպի : Ծաղիկի բաժանորդներն իրաւունք ունին 100 այցեխաւս նուէր ստանալու : Հանգուտ ճիւղերու վերաբերեալ յօդուածներ եւ քղթակցութիւններ շնորհակալութեամբ կ'ընդունուի : **ՀԱՍՑԷ.** — Ծաղիկի վերաբերեալ ամէն ինչ պէ՛տք է ուղղել Պաշտպան Գրաստունը, Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ, քիւ 14 :

ԴԱՐԱՎԵՐՋԻԿ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Դարավերջիկ նորութեանց կարգէն է այն առաջարկը, որ Տնտեսական Խորհուրդը ըրած է Քաղ. Ժողովոյ :

Պատրիարքարանի հասոյթի աղբիւր գտնալու տենչէն բռնուած այս խորհուրդը, ժամանակ չունի մտածելու թէ՛ որքան բանաւոր են այն միջոցները, զորս կ'առաջարկէ եւ կ'ուզէ օրէնքի կարգ անցած տեսնել : Դատաւարներու վրայ 100ին 20 տուրք մը ընելու խորհուրդը որ ինքնին ծիծաղելի էր արդէն մերժուեցաւ Ուսումնական Խորհուրդէն եւ այս անգամ ուրիշ առաջարկութիւն մը մէջտեղ կը նետուի, որ ծիծաղի հետ ընտանեկան կազմակերպութեան հիմերն ալ տեղէն կը շարժէ :

Տնտեսական Խորհուրդը կ'ուզէ որ, առ նուազն կէս դարէ ի վեր պատրիարքներու, եկեղեցական մարմնոյն, լրագրութեան, խոտելի ներկայացուցած դրամոթիտը, նուիրագործութիւն ստանայ եւ տուրք մը դրուի, օրինակի համար 5 առ 100 անոնց արձանագրութեան համար :

Եթէ անպատճառ հասոյթի աղբիւր մը գտնալու վրայ է խնդիրը, աւելի բանաւոր կ'ըլլար առաջարկել որ Պատրիարքարանի դռնէն ներս մտնողները, ինչ բանի համար որ կ'ուզէ ըլլայ, մէկ դրուշ մուտք վճարեն :

Ասկից ալ տարին բաւական հասոյթ մը կը գո-

յանայ եւ պիտոճէին բացը կը գոցուի, բայց խնդիրը հոն է որ, այսպիսի առաջարկութիւններ բերողներուն, փոխանակ ըսելու որ, կ'աղաչենք կամաց խօսեցէք չըլլայ որ ուրիշը լսէ, կ'ելլենք կը պաշտպանենք զիրենք եւ աւելի ոյժ կուտանք այսպիսի տարօրինակութիւններու :

Եթէ մէկը խորհի թէ՛ Դատաստանական Խորհուրդը ի՞նչ իրաւասութիւն ունի մեր մէջ, իսկոյն կրնայ ըմբռնել թէ ինչո՞ւ համար Յոյնք, իրենց պատրիարքարանի դատաստանը կրնան հանել դրամոթիտի դատերը՝ իսկ մենք ոչ :

Առանց ծանրանալու այս կէտին վրայ, դիտել կուտանք այս ծրագիրը պաշտպանողներուն եւ ի մասնաւորի Հրանդ Ասատուր էֆ.ի, որ Մաախի անցեալ ուրբաթ Թուով կը ներբողէր այս խորհուրդը, թէ՛ հակառակ երկար ընդդիմութեան երբ անկարելի եղած է դրամոթիտի սովորութիւնը խալառ բառնալ մեր մէջէն օրինաւոր է որ ներկայ տնտեսական աննպաստ պայմաններու մէջ տեսակ մը նուիրագործութիւն ստանայ այն, որ կարծես մեր ընտանեկան այգիին որթալուիճը (ֆիլոքսերան) դարձած է արմատէն չորցնելով ու անպտուղ ընելով ամենէն առողջ տունկերը :

Դրամոթիտի տէր մեր պաշտօնական բողոքը, սպազայի առջեւ մեր արդարացումն է, անհաստեղծ կրնան իրենց ուզածը գործադրել, բայց ամօթ է երբ 100ին 5 տուրքի մը համար այս կարգի սկզբունք մը զոհելու կ'ելլեն :

Դրամով խոր խոր ամենէն տղեղ երեւոյթներուն տակ՝ տարածուած է մեր խոնարհ դասակարգերուն մէջ։ Այն իրական պատկերները՝ որոնք երբեմն Ծաղիկի մէջ ալ կը գծուին զաւելուական ձեւին տակ կը հաստատեն մեր խօսքերն։ Շատ բանաւոր կրկար եթէ ասոնց դիմագրելու միջոց մը գտնուէր։ Հարուստ ընտանիքներու աղջիկներ, իրենց հօրմէն կամ մօրմէն ժառանգած գրամը հարկաւ միասին կը տանին երբ ամուսնանան. բայց այս կարգէն են արդեօք այն 50-60-100 ոսկիի դրամովները, որ աղջկանց ծնողքները ճար ճարակ ընելով կը յանձնեն անճարակի մը ձեռքը, որուն կեանքին մէջ միակ յաջողութիւնը, այդ դրամին տէր ըլլալը եղած է։

Ահաւասիկ այս դժբաղդ պարագաներէն օգտուիլ կ'ուզէ Տնտեսական Խորհուրդը եւ Ամերիկան գտնող Գոլոմպոսին հպարտութեամբ, հասոյթի աղբիւր մը գտած կը հռչակէ ինքզինքը։

Այս նիւթով այսքան զբաղիլն ալ չ'արժեր։

ԱՄՈՒՍՆԱԼՈՒԾՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵՋԻ ՄԸ ՄԷՋ

Մանր աչքերով, նուրբ չրթամբ, երկայն կզակով, ֆրիզէ հերիւք յոխորտ կանգնած է քառակուսի սեղանի մը առջեւ վարժուհի . . . 20 ամեայ օրիորդ մը. իւր լուրը չափաւոր կը յայտնեն որ մեզ նման միջին դասակարգներէն չէ այլ բոլորովին նոր մօտաներէն։

Ձեռքն ունեցած փոքրիկ ոսմանէն կը կռահենք քաջ Գաղղիադէս ըլլալն ալ. իսկ քովը քառածալ կը կենան մի քանի Հիմէնեանն Բիւզանդիոնի թերթերը։

Իւր ամուսնիկեաց սովորական բերանացիներն բարակ ծիծաղով մը լսելէն ետքը։ Այսօր, ըսաւ, օրիորդներ, ձեզ նոր բաներ սորվեցնելու պիտոր սկսիմ, նույնքէք որ լաւ բարձնէք, եւ ուրիշներուն ալ դուք սորվեցուցէք։

Հրճուանաց փոքր ցոյց մը օրիորդներուն չրթանց կողմերը խզեց. — Լաւ թիւն, ժամանակ չկորսնցնենք, այսօրուսն սորվելիքնիս ամուսնութեան վրայ է, որնոր ամենուր ալ խիստ օգտակար պիտոր ըլլայ։

Աշակերտուհիք չկրցան իրենք զիրենք զսպել հարցնելով միաբերան. — Օրիորդ, ամուսնութիւն ի՞նչ ըսել է. — Լաւքէք, ամուսնութիւն չեմ ըսեր, այլ ամուսնութիւն, այսինքն կարգուիլը, էրիկ ունենալը։

Ամենէն յառաջ աս ըմբռնեցէք որ ամեն մարդ պէտք է որ կարգուի. դուք ամենքնիդ ալ պէտք որ էրիկ մը

ունենաք. ամենքնիդ ալ պէտք է որ կարգուիք, զաւակներ ունենաք, Աստուած մարդս ստեղծեր է որ կարգուի. — Օրիորդ, իմ եղբայրս ալ կարգուի պիտի վաղը, յարեց չուտով մը աշակերտուհիներէն մին. — Վարժուհին խիստ աչօք մը ստահակին նայելով. հասկցա՞ք յարեց. — Այո՛, այո՛, ամենքնիս ալ պիտի կարգուինք, Աստուած ըսեր է քի էարգուինք. — Օրիորդ, կարգուիլ ինչպէս կ'ըլլայ. — Էրիկ մը կ'առնուի. մէկտեղ կուտէք կը խմէք, կը կենաք, Աստուած զաւակ կուտայ. — Եթէ մէկտեղ կենանք ան իմ պէպէք՝ կը դողնայ, իմ շաքարս կուտէ, ես ինչ ընեմ. — Ձեռքէն կ'առնես. — Ձիտար, զիս կը ծեծէ. — Ան տոտն ամուսնութեամբ կ'ընես, այսինքն զինքը կը թողուս ուրիշ էրիկ մը կ'առնես. — Օրիորդ, եթէ ան ալ չար ըլլայ եւ զիս վռնաէ. — Ան ալ փոխէ. — Օրիորդ. . . — Է ալ սուս քեզ պիտի մտիւ ընեմ, եթէ էրիկը միշտ կ'ընէ նեմ գէշ վարուի, զինքը խեղճ ընէ, պէտք է բաժնուին եւ ուրիշի հետ կարգուին. — Օրիորդ, պառայ հեռուէն, Վարդենիկ, աւելի աղէկ է չկարգուիմ. — Լո՛ւ անկիրթ, ատ ինչ համարձակութիւն է, ան որ կարգուած չէ եւ չկարգուիր կատարեալ մարդ չէ, կատարեալ մարդ մը միշտ կարգուած ըլլալու է, ան որ չուզեր կարգուիլ, ինչ որ ալ ըլլայ էշ մըն է, անբան է, մարդ չէ, հասկցա՞ք, ալ խօսք չեմ ուզեր. — Վարդենիկ իր ծանօթ համարձակութեամբ յառաջ նետուելով. — Օրիորդ ըսաւ, ուրեմն Դուն . . . Մէկէն վարժուհին զանգակը զարկաւ, կէս օրուան ճաշը մօտեցած էր։

Աշակերտուհիները ըստ սովորութեան վերադարձան տուն ճաշի, եւ միաբերան խնդրեցին իրենց ծնողքէն որ զիրենք չուտ մը կարգեն. Սոյն արտասովոր գէպը խիստ զարմանք պատճառեց, սակայն խեղճ մանկիկները կ'ուշային կ'ողբային որ զիրենք կարգեն մանկապարտէզ վերադառնալէն յառաջ։ Ծնողքները չուշացան գաղտնիքը իմանալու, եւ ահա բազմութեամբ դիմեցին մանկապարտէզ, եւ խստիւ սկսան զվարժուհին կշտամբել. — Աս ի՞նչ անկանոնութիւններ են որ կը քարոզես մատղաշ տղայոց պատասխանեց. — Վարժուհին պաղարեամբ պատասխանեց թէ ինք իր պարտքը կը կատարէ, եւ ամենալուրջ պատճառաբանութեանց վրայ հիմնուած կը սովորեցունեմ որ հիմակուրէն ձեր աղաք իրենց պարտքը զիտնան, հիմակուրէն սովորին թէ ամուսնացեալ մարդը միայն կատարեալ մարդը՝ միայն կատարեալ մարդ է։ — Մի քանի կիներ չկրնալով իրենց բարկութիւնը զրսպել, ուրեմն դուն որ օրիորդ ես ըսին, այսինքն ամուսնացած չես, էշ ես կամ կով, եւ քաշելով դուրս հանեցին։

Աստուածաբան օրիորդը այժմ անդործ կը յաճախէ հանրային տներ, որպէս զի գէթ այս ճամբով մարդկութեան կարգը մտնէ։

ՋԱՏԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

Շուկայի մէջ ամենէն նշանաւորն է այս Գալփագ-
ճըլար պաշի փողոցն, լայն ճանապարհ մը եւ շէնքով
չնորհքով խանութներ եւ միանգամայն մեծագոյն մա-
սափ աշակուրջ խանութպաններ ունի: Բերայի, Ղալա-
թիոյ եւ ուրիշ շուկաներու մէջ տեսած պատկառանքդ,
հոս ամենեւին չես տեսներ: Սխալեցար եւ մէկուն խա-
նութն ի վեր նայեցար մի, բերանին կ'սկսին բանալ:

Գրեթէ ամէն խանութի առջեւ մէյմէկ թէլլալ կայ,
որոնք խանութ չունին, միայն «եօլճու թօղի»ով կ'ապ-
րին: Ամէն աղղի լեզուէն քիչ շատ հասկցողներ ունին
մէջերին, սխալելով բան մը առնելու համար գացիր ա-
սոնց, եւ քովի եղած ընտանիքիդ հետ նոյն նայած ապ-
րանացդ վրայ խօսք մը ընելու ըլլաս քու լեզուովդ,
անմիջապէս կը հասկնան: Մեղաց տէր կ'ըլլաս դիտու-
ղութիւն մը ընելու ըլլաս, «պախամ»ը «խաս»ի տեղ
կուզեն կլլեցնել տալ քեզ:

Վերջապէս ընթերցողաց քիչ թէ շատ հասկցնելու
համար ասոնց վիճակն, վառնանք յաճախորդներու հետ
ըրած խօսակցութիւններուն:

— Մատմազէլ հոս է ձեր ուզածը հրամայեցէք, մա-
սամբօլին ամենէն լաւը ունիմք, մի երթաք ուրիշ աեղ,
չպիտի գտնաք մեր ապրանքներուն պէս: (Դառնալով
թէլլալի մը) ծօ Սթրաթի շու կրտէն էրմէնի ֆամիլիա-
լարըն հազարընտան եսփըշ ալ կէթիր:

— Ի՞նչ կուզես նայինք տուտու հանրմ:

— Նոր մօտա ֆիստանցու ունի՞ս:

— Ի՞նչ ըռէնկ:

— Է՛ս անկ խոյի վրայ ըլլայ, հէ՛ Արուս տուտու:

— Դուն գիտես քուրուկ ամմա, ամառ է առջեւնիս
պարէ ճահիլը մօռ եսխօտ կանանչ ֆիստան մը հագնի:

— Ազըլ աղըլտան իւսթիւն կ'ըսեն անանկ է, էյ
սանկ մօռ, եսխօտ կանանչ ֆիսթանցու մը, արշընը
քանի՞ է:

— 12 զուրուշ:

— 0 հօ, պերանս երեցաւ, այ օղու հիշ ինսաֆ
չունի՞ս դուն, 12 զուրուշ, հէ՛, ավուճ մը փարա ըսել է:

— Ես ալ էթէկով ոսկի կուտամ կոր մարիկ:

— Աղէկ ամմա, աս Ի՞նչ խումաշ է քի:

— Ասոր մըցըբըթ էօրնէյի կ'ըսեն, իսկէլէն չէլէմէս
լէնխօյին ֆապրիգայէն է, բոլմիէն թափօնիյէ:

— Ի՞նչ կը վաճառ կոր քիթիդ տակէն, աճապ մե-
ղի զէֆլէնմիշ կըլլաս կոր:

— Մեղայ եմ ըսեր մարիկ, մալ տէյի հարցուցիր տէ
ֆապրիգային անունը ըսի, եթէ հասկնաք օխան երկու
փարայի կ'իջնէ:

— Ասոր ֆապրիքան ո՛ւր է:

— Լիօն:

— Լեւո՞նն ալ խանութ պացեր է:

— Որ Լեւոնը մարիկ, ես քեզի Լիօն կ'ըսեմ կոր,
Ֆրանսայի մէջ է, հէ՛մ քեզի ինչ, սա խումաշը պիտի
առնես:

— Ինչ կը սրգողիս կոր օղու՛մ, փազարլըն է աս:

— Անանկ է ամմա փէք էրկան կ'ընէք կոր:

— Հինգ զուրուշ տոմ արշընին:

— Հա, տեսար մի թէվէքէլի չեն ըսեր քի Հայու
կնիկներուն հետ ախգուիթա չըլլար տէյի:

— Վայ կլիսուդ, ինչերնուս չես հաւնիր կոր, քալէ
քա Թագուհի մեղքը պիտի խօթէ իս:

— Երթաք բարով, հայտէ խանութին առջեւն ան-
զին գացէք:

— Կ'երթանք, կ'երթանք, մի վախնար, միսի վրայ
դուն կանչեցիր մենք ալ եկանք:

— Բարով չի կանչէի, Մ. Մարտիկ եինէ պու կիւն
իշիմիզ րասթ տըր:

— Ախգուիթա եօգ տըր կ'ըսեն, քուրուկ սա նայէ
խանութները ֆատիի պէս լեզուն է ամմա, հօրս գինը
վրան դնելուն մարդ չի հանդիպիր կոր:

Ալէ՛ս զարիֆ եաղըղար մէնտիլլէր վէրէլիմ:

— Ծօ պանա պագ, քէնարը էքօսէլի եաղըղըն վա՛ր
մը:

— Էօքսէյի Լիօն իսկէլէնիտէ պուլուրսըն, տուտու:

— Մրսի վրագ, ընտոր ալ լախըրտը հասկցող ես
ալլըման:

— Աղջիկներ քիչ մը ատըմիք մեծցուցէք որ սա
խալապալընէն մէյ մը դուրս իյնանք, անինչէնի ինսան,
հեռու ըլլայ:

— Բա տուտու ֆիստանիս ճանֆէսը ասոր առնենք
որ օրթայէն վերնայ մէյ մը:

— Քա փարա չունիմ կ'ըսեմ նէ զահեր ձեզի ճուրի
ծան կուգայ կոր, փարա չունիմ:

Նէ ալա բէրգալ պասմալար վէրէլիմ, տուտուներ
ասկէ աղէկը չէք կրնար գտնալ:

Միւս կողմն թօնաֆճի մը:

— Ի՞նչ կ'ուզէք հանրմ:

— Ամառուան հովանոց ունի՞ք:

— Այո ունինք, ծա՞նր պիտի ըլլայ:

— Ծանրութիւնը օխայէն էվէլ չըլլայ:

— Հրամայեցէք տիկին, ձեզի Անգղիոյ մէկ ընտիր
ապրանք մը:

— Շատ աղէկ, Ի՞նչ է ասոր գինը:

— Բսան ֆրանք:

— Բալէ քա, քալէ, 10 զուրուշ չէմչիյէին 20 զուրուշ
կ'ըսէ կոր:

Տուտու, տուտու, ինծի եկու, ուզածդ հոս է:

— Տուտու հանրմ, հրամանեցէք, էմիս էխումէ:

— Փրիկի քեաղըտը օն փարայա, թիւթիւնճիւնիւն
սաթտըղը գըրգ փարալըգ օն փարայա, ալըն էֆէնալիմ,
իւշ եիւզ Կափրաք քեաղըտ օն փարայա:

— Իսթէմէզ ծօ, իսթէմէզ:

— Քա մէկ հատ մը առ, պէտքը կ'ըլլայ:

— Քա ինչ ընեմ մարտիկս անցած գիշեր թէստէ մը
բերեր էր հետը:

— Էյ տառըլմա տուտու խաթուն:

— Խաթնախսի մնաս հէմէն միւսիպէթ, խաթունս ալ
ինչ էր:

— Քա ինչ պէլայի հանդիպեցանք, անկճիս տակը ա-
նանկ կը պոռան կոր քի, էնտ պէնտի կուգամ կոր, ես
վագ անցայ քա էրթանք:

— Սէչին տուտուլար, օ եանը տա եիրմի փարայա, պոլ եանը տա եիրմի փարայա :

— Իսթէմէզ ծօ, իսթէմէզ :

— Էլատո տուտուլ խանուլ :

— Հոս եկէք հոս :

— Չօզ էյի ֆիստանլըզլար վար պուռտա :

— Էկօ սա հոռմին խանուլը նայինք քուրուկ :

— Ֆիստանլըզ մը իսթէյօրսընլը :

— Հէ, ամմա սանկ չնորհքով պիր չէյ օլսուն :

— Հէլպէթ չիմտիքի մօտալարտան օլաճադ, պուլուրուն պազըն ֆինօ մալ տըր, պաստան պասա կէզէճէք օլուրսանիզ պուլուն կիպի պուլամազսինիզ :

— Սա խումմաչը նայէ Արուս, ինտոր է, քա սա առնելու պան չէ քալէ երթանք :

— Կէլ, կիթմէ տուտուլ, պասգա էյիսինի ցըգսրալիմ :

— Աղջիկներ ես ձեզի պան չըր ըսեմ տահա վախիթը կանուխ է, հայտեցէք զիմաց անցնինք ուզածնիս հոն կը գտնուի :

Ամէնքը մէկանց այս առաջարկութիւնը ընդունելով չիտակ Ղալաթիա Բօմիսիօն խանին առջիւր հասան :

— Քա Մարդա, ներս նայեցէք, մէկլմէկ կը ծեծեն կոր :

— Քա նայէ երկու մատը աչկը կը խոթէ կոր, սա ինչ թօհաֆ կել է դուրսը, աստար մարդ կայ հիչ չեն խառնուիր կոր, խախա խախա ճամբրն ի վեր կը նային կոր, ես մեռաք ըրի պիտի հարցնեմ, քուզում չէլէպի նէ՞ վար իչէրտէ, քալկա՞ վար :

— Պուրտա քօնսօլիտա օյնար :

— Ինչ կ'ըսէ քա տուտուլ :

— Քօստիին հետ Բերուզը օյնար կ'ըսէ, աղէկ մը չի հասկցուներ կոր քի, քա ճանըմ սինեօր շու պանա էյի աղնաթ, պու գաստար փաթըրտը հէփ պունուն իյիւն ալր :

— Թուրքչազ պիլմէզ :

— Քա քալեցէք էրթանք, ասոր բաղդերենս գոց է, ուր գացինք նէ չախ լսեցինք, ինչ ալ գէշ մարդ էր աչկին մէջ երլտըրմ կը խաղայ կոր :

— Նա տուտուլ շաբխաճի խանութ :

— Քալեցէք տահա վերերէն նայինք պարէ աստար ճամբան քալեցինք նէ սունթուռու պան մը ըլլայ, իշտէ նայէ սա խանութը ֆըստըրի պէս մալ կայ :

— Պուլուրուն մատամլար նէ լազըմ, հէր պիր չէչիտ պուլունուր :

— Խոդին, քարերուն խուրպան ըլլամ, մարդիկը պիլէ չէլէմօնեալը են :

— Նիցին տիսարտան պաքարսինիզ, պուլուրուն իցէրի :

— Բէք աղըր սօյ ֆիստանլըզլար իսթէրիզ :

— Թըռէպիէն :

— Եօզ եօզ, թիրէլի իսթէմէզ, թէքմիլ պուրթուլ օլաճադ :

— Քա տուն ալ թօհաֆ ես, եունլու ըսէ քի հասկընայ, պուրթը ինչ կիտէ :

— Նէ ընկ օլաճադ, սիյահ մը :

— Վույ սէն տէ աղըրնը խայըրա աչ, տահա պէնիմ

գօճամ սաղ տըր : Պայկընի շարապի եօ՞ք մը :

— Ա.Ֆ իտէրսինիզ, սիզ պաչգա մաղաղայա կիտինիզ :

— Չի հասկցաւ տէ շարապի ըսիր նէ քալինօյա կիտին կ'ըսէ :

— Լեզու չիյտեն պանի կլոխ են անցեր Աստուծոյ աչկին մեռնիմ, անճախ մերիններն են քի երկու ձեռն վընին ճեպերնին կը պալտին, հայտեցէք սա զիմացի խանութը նայինք, հազըր պաշխա առնողներ կայ անսնցմէ ալ կինը կը հասկնանք :

— Ինչ ալ աղուր չէչիտ է հալլածնին. Շաղիկ ու առմիշտէն հարցուր քանիի կ'առնեն կոր :

— Ա.Ֆ կ'ընէք տուտուներ, քանիի կտրեցիք էնտաղէն :

— Նէ սէօյլէյօր Լուցիք :

— Պիլմէմ, սալթ էնտաղէյի աղնատըմ, օ պիրլէրի կըրը կըրը շէյլէր սէօյլէտի, քիմ տուրուպ տա ծնարա ճէվապ վէրէճէք :

— Էյ չիմտի մեղքը մտանք պիր չէյ սօրտում տէյի, պէտքը չէր քի մեր սէմթը ըլլար տէ սըվօր կլխուն մէկ հատ ինչեցունէի. ամմա Ինչ ֆայտա Պէյօղլուցի չե՞ն մի, հայտեցէք էրթանք :

— Պուլուրուն մատամլար, էլտիվէն վէրէլիմ :

— Իսթէմէզ, կոօղին էլտիվէնին կաք պիլէքիմ, սա նայէ օտքս ծառքս պուզ կտրեցաւ :

Մեր այս անճարակ խումբը Բերայի եւ Ղալաթիոյ կողմն ալ չկարենալով բան մը ծախու առնել կրկին անգամ Պօլիս անցան :

ՄԱՆՐ ՄՈՒՆՐ

Կ'ըսուի թէ աշխարհիս ամենէն մեծ տունը կը գըտնուի Վիեննայի մօտ Վիտն աւանին մէջ : Այս տունը 1400 սենեակ ունի եւ 400 շրջանակներու բաժնուած է : Մէջը 2112 հօգի կը բնակին որոնք տարին 10000 ոսկի վարձք կը վճարեն :

* *

Աշխարհիս ամենէն ընդարձակ գերեզմանտունը Հընոլմայ մէջ է, ուր թաղուած են 6000000 մեռեալ :

* *

Ամենէն խնամեալ երկաթուղիները Հոլանտայի մէջ կը գտնուին : Տարուան մէջ 5000000 ճանապարհորդներէն միջին հաշուով միայն մէկ անձ կը մեռնի արկածով :

* *

Ամենէն թանկազին մետաղը Տիսիմիում կոչուածն է, մէկ հազարապարտը (ֆիւզ) 2000 ոսկի, մինչ մէկ հազարապարտ ոսկին գինը 140 ոսկի է :

* * *

Ամբողջ աշխարհին մէջ գտնուած ստակին գումարը կը հաշուուի 800000000 Օսմ. ոսկւոյ : 800000000 ոսկւոյ արծաթ , 3590000 ոսկւոյ նիւթը եւ պղինձ եւ 850000000 ոսկւոյ թղթադրամ :

* * *

Կը հաշուուի թէ աշխարհիս բոլոր ջուրերուն մէջ գտնուած ուտելի աղին քանակութիւնն է 60,000,000,000, 000,000 տակառաչափ : Եթէ կարելի ըլլայ այսքան աղը հանել , աշխարհին բնակչաց իւրաքանչիւրին 40,000,000 տակառաչափ աղ կ'իյնայ :

* * *

Եթէ սարդի թելէն 10000 հատ մէկտեղ ոլորուին , հազիւ մարդկային մազի թանձրութեամբ թել մը կը կազմեն :

* * *

Կը կարծուի թէ աշխարհիս բոլոր ձիերուն թիւն է 70000000 , որոնց 37000000ը Եւրոպայի մէջ կը գտնուին :

* * *

Եթէ աշխարհիս բնակչաց թիւը այժմու համեմատութեամբ աճի , 2072 ուսկանին այժմու չորեքպատիկը այսինքն՝ 6,000,000,000 պիտի ըլլայ :

* * *

Կը հաշուուի թէ աշխարհի մէջ 1000000 կոյր կը գտնուի , այսինքն՝ 1500 բնակիչներէ մին կոյր է : Կուրութիւնը ամենէն աւելի Ռուսիա եւ Եգիպտոս կը պատահի , վասն զի Ռուսիոյ մէջ քիչ են բժշկիները եւ Եգիպտոսի մէջ աւազուտ հովեր կը փչեն :

* * *

Մինչ Ռուսիոյ 125000000 բնակիչներուն մէջ 18500 բժիշկ միայն կը գտնուի , Միացեալ Նահանգաց 70000000 բնակիչներուն մէջ 120000 բժիշկ կը գտնուի :

* * *

Չափահաս անձի մը ուղեղին մէջ 300,000.000 ջիւղեր կը գտնուին : Ուղեղին գործածուելուն պատճառաւ , օրը ասոնցմէ 5000000ը կը փճանան եւ կը նորոգուին , այնպէս որ մարդկային ուղեղը բոլորովին նոր նիւթերէ կը կազմուի վաթսուն օրն անգամ մը :

* * *

Կատարելապէս առողջ եւ լաւ մուկն ու ընդունող մանուկ մը ծնած ժամանակի ծանրութեան կրկնապատիկը կ'ունենայ վեց ամիս ետքը , եւ եռապատիկ ծանրութիւնը կ'ունենայ առաջին տարուան վախճանին : Եթէ առաջին տարին մէկ ամսուան մէջ ծանրութիւնը 140 կրամ աւելնայ , ընդունած մուկն ուղիւ բաւական եւ բաւական չափով է :

* * *

Դիտուած է որ սաստիկ ջերմութիւնը եւ սաստիկ

ցրտութիւնը մարդկային մարմինն վրայ միեւնոյն արգիւնքները յառաջ կը բերեն : Այս սկզբունքին վրայ Հունդարացի բնալոյծ մը — 60°, այսինքն՝ զրոյէն կամ սառցման կէտէն 60 աստիճան վար , բարեխառնութեան մէջ միա եփելու եւ թիթեղներու մէջ փակելով պահելու յաջողած է :

* * *

Քայլեր Վիլհելմ Տեր Կրուս Դերմանական նոր շոգենաւին մէջ գտնուող սպասաւորներուն , հնոցպաներուն եւ սպաներուն ամբողջ թիւ 450 : Եթէ ասոնք աւելցուին երրորդ կարգի 800 , երկրորդ կարգի 370 եւ առաջին կարգի 350 ուղեւորներուն վրայ , համագումարը կ'ըլլայ 1970 հոգի , որոնք կը բնակին , կը կերակրուին եւ ապահովապէս կը տարուին երկաթուղւոյ արագութեամբ կատաղի Ատլանտեանին վրայէն :

Մ Ի Ա Մ Ի Տ Ն Ա Ր Յ Ե Ր

Օրիորդներն ինչո՞ւ համար արդուզարդն ու չալարը կը սիրեն :

— Առանց՝ անոր երեք տիկին չալարի կրնան կոչուիլ :

Ի՞նչ է զրամը ամուսնութեան մէջ :

— Նոր քանաւե մը , տղեղը գեղեցկացնող , ծերը երիտասարդացնող :

Ի՞նչ է սիրահարութիւնը :

— Խօսուն ապրանքի սակարկութիւն , գնումը վերջը կը կատարուի :

Մեր բարերարները ո՞ւր պիտի գտնուին :

— Ազգային Հիւանդանոցը , հիւանդներուն գլխուն վրայ :

Ինչո՞ւ համար կրթական տեսչաց 3 թիւը 2 ի իջաւ :

— 1 ի իջնելը զիւրանալու համար :

Մագրիգիւղի Ազգ. վարժարանի մանչ աղջիկ խառն նստելէ ի՞նչ արդիւնք յառաջ պիտի գայ :

— Դրամօժիտի սովորութիւնը պիտի վերնայ... (ըստ Հոգաբարձութեան) քանի որ... :

Ինչո՞ւ համար Գում. գափուի դրսի վարժարանին նոր բացուելիք արհեստանոցը ջուրը ինկաւ :

— Գորգի վիճակահանութիւնը աւարտած ըլլալուն համար :

Ի՞նչ է վարժապետանոցը :

— Ապագայ զարեւմեք մը , որուն մէկ գոնէն մանիւկ եւ միւսէն ելլելն ալ բաւական է ամէն փառք եւ յաջողութիւն վայելելու համար :

Ի՞նչ բան պիտի կրնայ ուրախացնել Մագրիգիւղի հոգաբարձութիւնը :

— Երբ Տիար Վ. Մարգարեանի յօգուածներն մերժուին լրագիրներէ :

Ե՛րբ բարեկարգ են մեր վարժարանները :

— Կիւրակէ օրերը :

Ինչո՞ւ համար Մասիս 20 փարայի բարձրացաւ :

— Բիւզանդիոն 10 փարայի իջնելու համար :

Կրթական տեսուչները առանց ամսականի ի՞նչպէս կրնան ապրիլ :

— Ուսուցիչները տեղափոխելով ստացած ֆուրքամանին բաւական գումար մ'է արդէն :

Օրտուցի քահանայի խնդրէն ո՞վ չահեցա՞ւ :

— Հեռագրական վարչութիւնը :

Ո՞վ կրնայ դիտնալ քահանայից դասուն վառտակը :

— Գաւառներէն վարչութիւնը :

Ի՞նչ է դարունը :

— Ինքզինքնին ցուցնել ուղող օրիորդաց պաշտելի եղանակն է տարւոյն :

Ի՞նչ բան չաճիր աշխարհիս վրայ :

— Աղջկանց տարիքը :

Ո՞ր մարդն է որ բարի կը կոչուի :

— Այն՝ որուն գործած չարիքը երեւան չէ հլած :

Ո՞վ է այն մարդը որ իւր հարցումներուն ինք կը պատասխանէ :

— Զարեհ Թորգոմեանն է :

ՄԱՐԴ ՄԱՐԴՈՒ ՇԱԼԷ ԶԻՅՏԷ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐԻՆ ԺԱՄ ԿԸ ԿԱՆՁԷ

Կէնէ ի՞նչ մունճ ու մունճ նստեր կը մտմտաս, չի խօրաթե՞ս :

— Ե՛է՛ սէօյլէյիմ դարը, նա՛սըլ օլաճաղ սօնուճուղ պէօյլէ, Թամամ իւչ հաֆթա տըր պիր փարա սիֆթա՛ն տէտիքլէրի բահմէթլի եօք :

— Մեղայ ի՞նչ պիտի ընեմ, չիյտեմ երեք օր է մօտիւթրան բրօվայի պիտի դար չեկաւ, աճապ հիւանդ է :

— Իւչ այ տըր տիւքքեանըն քիրասընը վէրմէմիչ իմ :

— Եկող շարթու Պէյօղլու ելլելու է, օր առաջ չարխաները օրթայէն հանելու է :

— Էկէր պու գամպիւլը տա վէրէմէզսէք, իշիմիզ այնա կիպի տիր :

— Ես աս Զատկին բան մը չեմ ուղեր մէկ խառնիֆէ ֆիտան մը կ'օգտէ, թապիէթիս արեւուն մեռնիմ, ինչ ըլլայ նէ չէ չեմ ըսեր :

— Թէզկեանտար տա գալգմըլ քի հիսապըմը կէօր կիտէճէյիմ :

— Զատկին լաթերը կենէ ան մարդուն չինել չտաս, կ'իլէ խոռ բան մը կ'ընէ, դուն փարան ինծի տուր, ես վարպետորդի մարդ մը ունիմ անոր չինել կուտամ :

— Շունչանորդի գասապաւ էքմէքճի պիլիրսին քի սէօզպիրլիք էթմիչլէր, օ փարա տէր օ փարա, պէ ճանըմ հիչ պէօյլէ չէ կէօրմէտիմ, սէնին գուլաղընա սուսէսի կէլիօր :

— Քա հա, Եէնի մահալլէյին տանտէրը եկաւ, կ'ըսէ քի «էվիմի սիզ թուլուն», ես ալ ըսի քի «պիզ պու եազ

Ատայա կիտէճէյիզ», քեզի ալ գայ նէ ասանկ ըսէ, մեղայ հիչ եարամիչ չեղաւ, զաթը հէքիմն ալ ըսաւ քի ասային ծովը տուրդուն է հոն գացէք պէլքի սա հիւանդութիւնս ֆարգ մը կ'ընէ :

— Յարդ տէտին տէ, դարը, սէն հիչ ֆարգ էթմէյօրսըն պէնիմ տէտիքլէրիմի :

— Քա խըյանէթ Կիւլիկին օղերը տահա չբերի, գալալը աղջկանը ճիտիկը ծուռ պիտի մնայ :

— Էյ պէ դարը, չըլտըրթտըրաճագսըն պէնի, պու նէ գատար պէտք, աղըճըգ նէֆէս ալ :

— Մեղայ, չըլտըրսամ պէն չըլտըրաճաղըմ, կնիկ հալովս աս ամէն բան ես միտքս պիտի պահեմ, ես պիտի մտածեմ ես մէջտեղ պիտի բեքեմ, եւ խենդի պէս դէմդ նստեր, ֆէրահ ֆէրահ կը խօրաթեմ քի քիչ մը բացվիս տէյի, տէմինտէն պէրի դիմացս նստեր ես օ իսթէր պու իսթէր, գահէր պէնիմ տէտիքլէրիմ իսթէմէզ, պու տա թօհաֆ, փառք չի տաս Աստուծոյ քի ինծի պէս խտրելի կնկան մը ես ինկերս Ամէն Զատկի երկու երեք հազարի կ'ըլլար, աս տարի 1500 ով կը գողնիմ կոր :

— Դարը, կիթ կէօղիւմին էօնիւնտէն, չիմտի ճէհէնէմ օլ :

— Իշթէ ես կ'երթամ կոր ամա, այս տարի ալ կէնէ անանկ Ատաները, Պօղազ իչիները քէֆիդ չպտըտիս :

— Չէ չէ, քեզի ջուրի ձայն կուգայ կոր, աս անգամինը ան չնմանիր, կուգես նէ թուղթ մընալ տամ քի «ալըչվէրիչէր ալըլմայընճա հիչ պիր իչէ դարըլմայաճաղըմ» տէյի, պունա տա պիր տէյէճէյին վա՛ր մը :

— Քա ինչո՞ւ այս տարի ասանկ փոխուեր ես, առաջները կէս սահաթ ինծի չտեանայիր նէ խենդ կ'ըլլայիր :

— Հիմա ալ երեսդ կը տեսնամ կոր նէ մարեղիք կուգայ վրաս, դարը, պու հէր ագչամ տըր սօնու կէլմէզ մասրաֆ գափուլարը, պունա ատամ՝ մը տայանըր, փաւր՝ մը տայանըր, հիչ սօրմադ եօք քի պու կիւն փարա գազանտըն : Տէվէ նէ հալտէ տէվէճի նէ հալտէ :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. Պատրարք Հայրը կ'աշխատի Զատկի առթիւ գոնէ 300 ոսկիի չափ գումար մը զրկել ամենէն աւելի կարօտեալ մի քանի թեմերու :

— Անցեալ եւ այս շաբթուան շողեհաւերով վառնալէն եւ Եգիպտոսէն բաւական թուով Հայ գաղթականներ Պօլիս դարձան :

— Ուսումնական Խորհուրդն իր այս օրուան նստին մէջ պիտի դադար պետական վարժարանաց մէջ դրուելիք 25 հայ աշակերտաց ընտրութեան խնդրով :

— Տօքթ. Թագուր էֆէնտի Թաւորեան, հաստատուեալ ի Բարիդ, Ֆրանսայի կրթական պաշտօնատունէն ստացեր է «Հանրային կրթութեան պտշտօնէի» ոսկեայ շքադրամն եւ ոստիկանութեան պաշտօնարանէն ալ արծաթ շքադրամ մը աղքատներու տարած խնամքին համար :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Միացեալ Նահանգներու եւ Սպանիոյ վէճը իր փափկագոյն վիճակն առաւ Մէյնի աղէտին վերաբերեալ տեղեկագրին Ամերիկեան ազգային ժողովին մատուցմամբ։ Սպանիա եւ Սպանիացի չէ յիշուած տեղեկագրին մէջ, որ որոշակի կ'ըսէ թէ ընդծովեայ ականին կրակ տալու պատահանատուութիւնը ճշդող ապացոյց չկայ։ Բայց նախագահ Մաքմիլլի իր պատգամագրով կը ծանուցանէ Ազգային ժողովին թէ ինք Սպանիական կառավարութեան խրկած է տեղեկագիրը, եւ կը յուսայ որ անոր պատուոյ զգացումը պիտի մղէ զայն՝ կատարել իր պարտականութիւնը։ Միեւնոյն ժամանակ ժողովին հրաւէր կը կարգայ չարունակել իր զործը խոհեմութեամբ եւ լրջութեամբ։ Փարիզէ կը հեռագրուի թէ Ամերիկայի եւ Սպանիոյ վէճին համար լուծում մը հաւանական է սա պայմաններով։ 1. Սպանիա իր զօրքերը քաշէ Քուպայէ առանց անհարկի յապաղման։ 2. Ձինադու մը ըլլայ մինչեւ Հոկտեմբեր։ 3. Սպանիա Միացեալ Նահանգներուն վճարէ տուգանք մը Մէյնի ընկղման համար։

— Ռուսիա եւ Ձին ստորագրեցին համաձայնութեան դաշնագիրը եւ Ռուսական զօրջը պարզուեցաւ Փորթ Սթուրի եւ Թալիէնուանի վրայ։ Չարն հրամայեց անմիջապէս սկսիլ Մանչուրիոյ երկաթուղւոյն չինութեան որ պիտի երկարի մինչեւ Փորթ Սթուրի։

— Լոնտոնէ զարնուած Մարտ 28 թուով հեռագիր մը կ'ըսէ «Քաղաքական ակմրոց մէջ եւս քան զեւս կը հաւատան թէ Անգլիա ալ զիրքեր պիտի զրաւէ ի Ձին, բայց ոչ ոք հաւատ կ'ընծայէ պատերազմի»։

ԶԷՕՐԷՔ

ՄԻ ՄՈՌՆԱՔ ԱՂՔԱՏՆԵՐԸ

Ձատկական չէօրէք՝ ամենայաւ եւ ամենաընտիր կերպով պատրաստուած՝ ի նպաստ Սրբոյն Յակոբայ Ազգ. Անկեղանոցի՝ պիտի վաճառուի մէկ օխտ 11 զրոհէ՝ Կեսարացի Բարունակ էֆ. Պալքըճեանի կողմանէ։

Գնողը համով, հոտով չէօրէք գնած ըլլալէ զատ, Ս. Ձատկի աթիւ ալ, բարեգործութիւն մը ըրած պիտի ըլլան Անկեղանոցի հարկւրաւ որ պատասխարելոց։

Վաճառման տեղերն են, Բերա Մեծփողոց Մաննի ղեղարանին դիմացը թիւ 89 Միխայէլ էֆ. Սիմօնիտիսի խանութը, նոյն փողոց Գալիլայեոց Հիւանդանոցի դիմաց թիւ 45 Պ. Սարովի սրճարանը, նոյն փողոց թիւ 88 Բէրուքէր Ճիւլան աղայի խանութը, եւ Բանկալթի Սր. Յակոբայ Անկեղանոցի կից խանութը։

Սր. Յակոբայ Անկեղանոցի պանաւորոյնները չկրող չէօրէքներէն նոյն յարկին նպաստ չկայ։

Արտօնատէր Ա. ՍԱՔՍՅԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՐԸՆԱՆ

(Նախկին ՊԱՂՏԱՑԻՍԱՆ Տպարան)

Կ. Պոլիս, Մուրաճ Համաճ 14.

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՊԱՂՏԱՑԻՍԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
Սուրբան Համաճ հասցեայի թիւ 14, Կ. Պոլիս

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ - ՀԱՅԵՐԷՆ

Գիւն 22 Ղրշ.

Սոյն Ֆրանսահայ բառարանը յօրինուած հետեւողութեամբ Լիդուէի տիեզերական բառարանին, կը պարունակէ Ֆրանսերէն լեզուին գրեթէ բոլոր բառերն իրենց բոլոր առումներով, որպէս եւ ամենէն զործածական ոճերն։ Տէմիրճիպաշեան էֆէնտի բառաչինութեան մասին իւր ունեցած մասնաւոր յարմարութեամբն որով բազմաթիւ բառերով ճոխացուցած է հայ լեզուն, զտած է լեզուին պակասած գրական, գեղեցկագիտական, իմաստասիրական, գիտական եւ արհեստական բառերուն հայերէններն, այնպէս որ կատարեալ բառաղիրք մը կրնայ համարուիլ Բառարան ունեցած այս երբեակ առաւելութեամբ, այսինքն առաւելութիւն Ֆրանսերէն բառից, առաւելութիւն նոր առմանց, առաւելութիւն 15—20,000 նորակերտ հայերէն բառից։

Այս բոլոր առաւելութեամբ Ֆրանսահայ Բառարանս. որ կը պարունակէ իր 1000 երես, կազմեալ կը ծախուի անօրինակ գնով։

ՀՈՆԿ - ԳՈՆԿ — ՍԷՅԼԱՆ — Կ. ՊՈԼԻՍ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԵՅՅԻ

ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

Ճեղալ պէյ խանի դրամ կից թիւ 10

Ամենէն ընդարձակ թէյի վաճառատունն ի Կ.

Պոլիս, որ ճիւղեր ունի Օսմ.

Տէրութեան ամէն կողմերը։

Գաւառաց ապսպրանքները

փութով եւ խնամով կը գործադրուին։

Չինական, Հնդկ, Ճալայի եւ Սէյլանի ընտրե-

լագոյն թէյը, ուղղակի բեր-

ուած հոս։ Թէյի նոր հունձքն

սկսած է գալ։ Չգուշացէք

սոյն վաճառանիշին կեղծե-

րէն։

Փնտռել ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ստորագրութիւնը։

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԿՏԱԿԸ

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

ԴԵՄ ԱՌ ԴԵՄ

— Ինչո՞ւ մոռնում, միթէ հայրագիրէդ ետ առնելու չափ ճարպիկութիւն չունի՞ս. այս գիշեր իսկ կերթաս զինքը կը գտնես եւ փոքրիկ ողջագուրումէ մը յետոյ դարձեալ կտակին հրիտակը քու գրպանդ կ'ըլլայ:

— Ո՛հ, կը մոռնա՞մ որ Օհան մէկ ողջագուրումով անանկ թուղթ մը վերտտին իր թշնամեաց ձեռքն յանձնելու չափ տկարամիտ չէ:

— Կը հասկնամ թէ խօսքերուս նշանակութիւնը չես ըմբռներ, պարզեմ խօսքերս, այս իրիկուն Բերա, Ղալաթիա, Պէօյի քաղաքէ կամ այլուր, ուր որ ալ գտնուի, Օհանը կը գտնես եւ զինքը լրտեսելով մինակուկ տեղ մը օձիքէն բռնելուդ պէս քու ուզածդ կարգադրէ:

— Միշտ ոճիր . . . բայց տեսնենք կտակն իր վրայ պահա՞ծ է:

— Ամէն պարագայի մէջ իր վրայ կը կրէ զայն, բայց դու նախապէս զայն լրտեսելով բնական վայրերը պիտի սովորես եւ եթէ իր վրայէն չգտնուի, այն տեղ-ուանքէն պիտի փնտռես, վերջապէս պիտի գտնես, քու ճարպիկութեանդ կը վստահիմ:

— Ոճիր մ'ալ գործելէ առաջ մեր ծրագրոյն վրայ լաւ խորհինք երբ կտակը ձեռք անցնենք, ի՞նչ պիտի կրնանք ընել, քանի որ ժառանգորդ չունինք մեր ձեռքը:

— Ատկէ զիւրին բա՞ն կայ, այնչափ չարածճի տըղաքներ ունիմ ձեռքիս տակ, հաս մը կը գտնենք եւ իբր ժառանգորդ կը ցուցնենք, միթէ փախչող տղան իր վրան զրոյժ, կնիք եւայլն ունէ՞ր:

— Ըստ իս նախ տղան գտնելու է եւ ապա կտակի գործին նայելու է, կտակը երբ որ է մեր ձեռքը կանցնի, անշուշտ անոր գործադրութեան համար Օհան Պուքրէչ պիտի երթայ, այն ատեն դարձեալ զինքը ծով նետելու նախկին խաղը կը խաղանք իրեն եւ այս ամենէն ապահով ճամբան է, որովհետեւ այն օրը կտակն ալ անպատճառ իր քովը կը գտնուի:

— Ըսի տղան գտնել չատ զիւրին է, եթէ ուզես մինչեւ ժամ մը հոս պատրաստ է . . .

— Ըսել է չէ փախած:

— Դարձեալ կասկած, Պետիկ քու ընթացքդ արդարեւ ցաւալի է, ժամանակէ մը ի վեր կուգես որ այն կտակն ամբողջ դու կըլլես եւ միջոց մը կը խորհիս զիս մէջտեղէն վերցնելու, ապահով եմ որ կտակը գեռ քու գրպանդ է եւ սուտ կը խօսիս թէ վերտտին հայրագրիդ ձեռքն անցած է այն:

— Ընդհակառակը, դուք սուտ կը խօսիք ըսելով թէ տղան փախաւ, մինչդեռ ես իմ ըսածիս ապացոյցն ալ տուի, քսան հազարնոց չէք մը բերելով:

— Այդ մասին ես ամենէն պաշտօնական ապացոյցներն ունիմ. նախ այն անպիտան Մարգարը կայ որուն ձեռքէն խոյս տուաւ տղան, ապահով եմ որ այս ապացոյցիս ականջ չպիտի կախես, Մարգարն իմ կողմէս վարձուած կարծելով, բայց ինչ պիտի ըսես եթէ Գուրչունը-Մաղաղայի մէջ նաւապետ մը այդ տղան իբր նաւաստի արձանագրել տալով առած տարած ըլլալն ապացուցանեմ:

— Բարուրա՛նք, միշտ բարուրա՛նք . . . կը կարծես թէ քեզ չե՞մ ճանչնար, միթէ կարելի է՞ որ այդ արձանագրութիւնը դու դիտմամբ ընել տուած ըլլաս:

— Պետիկ կ'արգելում քեզ այդչափ առաջ երթալ, ես ի՞նչ չա՞ն ունիմ, այդչափ քեզ խաբելու եւ զքեզ այս գործին մէջէն դուրս նետելու, քանի որ մինչեւ վերջին վայրկեանը քեզ պէտք ունիմ այս գործին մէջ, ընդհակառակն ես բողբոջին աւելորդ եմ քեզ այդ մասին, որով դու աւելի իրաւունք ունիս զիս այս գործէն վտարելու, բայց կ'երգնում որ եթէ այդպիսի խաղ մը ինձ խաղալու յանգցնիս, դուն իսկ չպիտի կարողանաս ժառանգութեան տիրանալ, վերջին պահուն կամ զքեզ կը բառնամ կամ ոստիկանութեան կը թողում որ քու հաշիւդ կարգադրէ: Ընարէ ուրեմն, երկու միջոց ունիս կամ իմ խրատներուս անսալու ես, կամ չյու եւս զըրկուելու ես այս վաստակէն:

— Ես կարծեմ մինչեւ հիմա քու խրատուցդ հակառակած չեմ, բայց եւ այնպէս ներկայ պարագայիս մէջ զրեթէ անկարելի ձեռնարկ մը կ'առաջարկես ինձ:

— Ինչո՞ւ պիտի ըլլայ անկարելի, մինչեւ հիմա մեր տեսած գործերուն մէջ ամենէն զիւրինն է այն:

— Այնպէս կը կարծե՞ս, անշուշտ այն պահուն Օհան եւ Սուչօ Կիրգա երկուքն ալ մեր սիրելի թշնամիները, զուլիս զլիս սոււած, մեր կորստեան վրայ կը խորհին, եւ վաղ կամ անագան մեզ պիտի գտնեն իրենց պահանջները գանձելու համար. քանի կը խորհիմ այս պարագան, չնչած օդս զիս կը նեղէ եւ կարծես թէ պիտի խեղդուիմ:

— Կը ցաւիմ որ գեռ հնարամտութեան մէջ վարպետ չկրցիր ըլլալ, երբ ամէն միջոցներ ունինինք անձանաչելի ըլլալու առտիճան ծպտելու եւ երբ այն աստիճան կարեւոր չահեր ունինք հոս մնալու համար, կարելի՞ է որ թողունք ու դասալիք ըլլանք. պարագայ խօսքեր պէտք չէ, իմ խրատուցս հետեւելով աւելի կը շահիս քան թէ կը կորսնցնես. ժամանակը սուղ է, պէտք է որ այս իրիկուն Պէօյի քաղաքէ երթաս, եւ Օհանը գտնելով կտակի գործը կարկադրես. մի՛ վարանիր, այս նոր ոճիր մը չպիտի ըլլայ, քանի որ արդէն իսկ զինքն սպաննած ըլլալ կը կարծէիր. ապա՛ վաղը երբ ժամը եօթնին էֆթալօֆօս գաս, հոն զիս նստած պիտի զըտնես այն տղուն հետ զոր իբր ժառանգորդ պիտի ներկայացնենք, այն ատեն կրնաս վաղը յանուն քու հայրագրիդ նամակով իմացնել Ռուսմանոյ պանդային տընօրէնին թէ ժառանգորդն հետք առած քիչ ատենէն պիտի ժամանես, անկէ վերջը կարծեմ թէ այնչափ մեծ գործ մը մնացած չըլլար մեզ համար հոստեղ . . . Սուչօ Կիրգային գործը կարգադրուելու է . . . այն ալ եւս . . .

Շարունակելի